

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: A DRHE doktori programja

A DEBRECENI REFORMÁTUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM

PhD (doktori) képzés és fokozatadás jogát biztosító

DOKTORI PROGRAMJA

A HITTUDOMÁNYOK

tudományterületen

A doktori program címe:

„A teológiai tudományművelés az egyetemes egyház kihívásai
alapján”

Programvezető neve:	Hodossy-Takács Előd
- tudományos fokozata:	<i>PhD, dr. habil.</i>
- egyetemi beosztása:	<i>tanszékvezető egyetemi tanár</i>

A Magyar Akkreditációs Bizottság 1997. december 19-én tartott plenáris ülésén hozott 1997/7/IX/2. számú határozata értelmében, majd pedig a 2009/7/XIII/2/276. számú határozata szerint a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori és Habilitációs Tanácsa megkapta a jogot, hogy a hittudományok tudományterületen tudományos doktori fokozatot ítéljen oda a az alábbi doktori programnak megfelelően.

A program tartalma, helye és szerepe a tudományág egészében

A DRHE „*A teológiai tudományművelés az egyetemes egyház kihívásai alapján*” című doktori programja tartalmi szempontból felöleli mindazokat a területeket, amelyek partikulárisan és univerzálisan hozzájárulnak a tudomány fejlődéséhez, az egyházi élet működésének elősegítéséhez és ezen keresztül népünk kultúrájának emelkedéséhez.

A program nagy fontosságot tulajdonít az új évezred adta kontextusnak, amelyben a teológia és más tudományok korrelációját szándékszik tisztázni. Ebben az adott szituációban a teológiai tudománynak újra kell értelmeznie önmagát, történetét és jövőjét, valamint választ kell találnia a bibliai, szisztematikai, történeti és gyakorlati alapkérdésekre. Mindaz, amit az alábbiakban célul tűzünk ki, tartalmi szempontból ezt kutatja.

A DRHE doktori programja szervezett formában kíván lehetőséget biztosítani olyan magas szintű oktatási és tudományos tevékenység végzésére, amelynek keretében az egyetemi végzettséggel rendelkező teológusok, lelkipásztorok az egyház és a hittudomány iránt elkötelezett szakemberek doktori (PhD) fokozatot szerezhettek. Nem hittudományok területén szerzett mesterfokozat esetén a szükséges teológiai ismeretek dokumentált megszerzését követően van lehetőség részt venni a programban.

A DRHE arra törekszik, hogy leendő doktorai a teológiai tudományokban elmélyüljenek, önálló kutatásaikkal és eredményeikkel gazdagítsák a magyar reformátusság lelki-szellemi tőkéjét. A doktori program elvégzésével megvalósulhat a sokoldalú és több kimenetelű képzés. A doktori program során mód nyílik arra, hogy a Magyarországi Református Egyházban és azon belül különösen is a Tiszántúli Egyházkerületben folyamatos legyen a tudományos utánpótlás biztosítása.

A DRHE küldetésében a korábbi időkben is jelentős szerepet játszott a *ius promovendi*, amely korszakról-korszakra hozzásegítette az egyetemet ahhoz, hogy bekapcsolódjon a hazai és a nemzetközi teológiai tudományos élet vérkeringésébe. A tudományművelés debreceni bölcsője is a Református Kollégiumhoz kapcsolódik.

A doktori program célul tűzi ki, hogy a doktoranduszok az új adatok, tények feltárásával és a teológiai kérdések új összefüggéseinek felmutatásával:

1. megőrizték és továbbfejlesszék a református teológia bibliai-hitvallásos jellegét,
2. értelmezzék újra a bibliai kijelentés üzenetét az adott történelmi szituációban,
3. keressenek autentikus, megalapozott válaszokat a gyülekezeti élet aktuális kérdéseire és az új évezred egyházát érő új kihívásokra, növeljék a teológiai műveltség hazai színvonalát,
4. hassanak ösztönzően a teológiai tudomány kritikai funkciójának egyházi betöltésére,
5. adjanak számot a fontosabb határterületekről érkező impulzusokról az interdiszciplinaritás jegyében és tegyék meg azok teológiai értékelését.

A fenti célok egyrészt jelzik azt, hogy a hittudomány művelése nem öncél, hanem eredményei felhasználhatók más tudományok területén és az egyház gyakorlati életében;

másrészt rávilágítanak arra is, hogy a hittudomány egységes egész, ezért a programnak erősítenie kell az abban részt vevők komplex teológiai tudását.

A program oktatási koncepciója

Alapelvek

A DRHE doktori programjának célkitűzése kettős. Egyrészt arra hivatott, hogy a megszerzett teológiai ismeretekre építve elmélyítse a program résztvevőinek széleskörű és modern teológiai műveltségét. Ezért a képzés során a doktoranduszoknak jártasságot kell szerezniük az általuk választott kutatási területen kívül a többi teológiai diszciplínában is. Másrészt a programnak a doktorandusz által választott szakterületen az általános teológiai ismereteken túlmutató speciális ismereteket is kell közvetítenie, amelyek a doktoranduszt alkalmassá teszik az adott szakterületen folytatott önálló kutatói és publikációs munkára. Ez az igény a program felépítésében is megjelenik.

E kettős célkitűzés érdekében teológiai tudomány-szakcsoportokat állítunk fel a doktori képzés hatékonyságának érdekében, az alábbiak szerint:

- 1) *Biblikus szakcsoport*
 - a) Ószövetség
 - b) Újszövetség
 - c) Bibliai Teológia és Vallástörténet
- 2) *Szisztematikai–történeti szakcsoport*
 - a) Dogmatika
 - b) Etika – szociáletika
 - c) Egyháztörténet
- 3) *Gyakorlati teológiai szakcsoport*
 - a) Gyakorlati Teológia
 - b) Missziológia és Felekezettudomány
 - c) Egyházzene
 - d) Romológia

A Doktori Iskola oktató tagjai és oktatói feladatai

Összes oktató: 25 fő. (2024. nyári állapot)

BIBLIKUS SZAKCSOPORT	
Oktatók	Előadási témakörök
Enghy Sándor Hodossy-Takács Előd Kókai Nagy Viktor Kustár Zoltán Ledan-Muntean István Németh Áron	<ul style="list-style-type: none">– kispróféták– judaisztika– héber grammatika– bibliai teológia– bibliai archeológia, kortörténet– bibliai és általános vallástörténet– ókori keleti kultúrák– óizraeli történetírás– páli levelek teológiája– a próféták és a karizmatikus egyházvezetés– a hellenizmus kora és Josephus művei– bibliai héber és arám nyelvészet– ószövetségi és intertestamentális irodalom– ószövetségi teológia– ószövetségi hermeneütika– ószövetségi szöveghagyományozás– Izrael és az ókori Kelet kapcsolata– újszövetségi eszkatológia,– ógörög sírfeliratok– a hellenizmus világa– bibliai héber és arám nyelvészet– ószövetségi írásmagyarázat– ószövetségi hermeneütika– ószövetségi szöveghagyományozás– az ókori Közel-Kelet vallásai– bibliai antropológia

SZISZTEMATIKAI — TÖRTÉNETI SZAKCSOPORT

Oktatók	Előadási témakörök
<p>Balogh László Levente Baráth Béla Levente Dienes Dénes Fazakas Sándor Hörcsik Richárd Kovács Ábrahám Kovács Krisztián Rácsok Gabriella Szabadi István Szvetelszky Zsuzsanna Visky Sándor Béla</p>	<ul style="list-style-type: none"> – XX. századi politikai filozófia, – emlékezetpolitika, – politika és vallás – a Kárpát-medencei protestáns egyház, társadalom és művelődés a 19–20. században, különös tekintettel a tiszántúli és tiszáninneni régiókra – egyetemes és magyar egyháztörténet – neveléstörténet – protestáns szociáletika – egyház és társadalom kapcsolatrendszere – a múltfeltárás teológiai szempontjai és szociáletikai aspektusai – kybernetika (egyházkormányzás) – bioetika, gazdaságetika – a kálvinizmus társadalometikája – Karl Barth teológiája és hatása – egyetemes egyháztörténet – a reformáció története Közép-Európában – általános és protestáns művelődéstörténet – protestáns iskola- és neveléstörténet – a kálvinizmus magyar öröksége – Az európai integráció kérdései – eszkatológia, millennializmus és apokaliptika – ekkleziológia – szótériológia – theologia religionum – zsidóság és protestantizmus a liberalizmus korában – protestáns szociáletika – teológiai bioetika – politikai etika – teológiai enciklopédia – teológia- és dogmatörténet, – etika, – valláslélektan, – csoportdinamika – magyarországi egyház- és művelődéstörténet (16–18. szd.) – interperszonális és csoporton belüli, valamint csoportok közötti kapcsolatok és informális kommunikációjuk, rejtett jelenségek – A teodicea problémája a kalsszikus és a kortárs teológiai és filozófiai gondolkodásban – A logoterápia teológiai relevanciája – Vladimir Jankélévitch morálfilozófiája – Dietrich Bonhoeffer teológiája

GYAKORLATI TEOLÓGIAI SZAKCSOPORT	
Oktatók	Előadási témakörök
Fekete Károly Gaál Sándor Gonda László Győri L. János Imre Mihály Kis Klára Kiss Jenő Kustárné Almási Zsuzsanna	<ul style="list-style-type: none"> – az istentisztelet múltja és jelenkori problémái – a keresztyén igehirdetés története – gyülekezetépítés – hymnológia – egyházművészet – hazai és nemzetközi missziótörténet – missziológia – egyházi és vallási kisközösségek – ökumenika – gyülekezetépítés – új vallási mozgalmak – missziológia, ökumenika – XX. századi magyar és egyetemes missziótörténet – a kortárs, nem-nyugati keresztyénség missziói jelentősége – magyar–holland református egyházi kapcsolatok a XX. században – protestáns diaszpórák a Kárpát-medencében – a keresztyén misszió ekkleziológiai vonatkozásai – A magyar reformáció irodalma, nevelés- és művelődéstörténete – A reneszánsz és a reformáció retorikai műveltsége. Retorikai-poétikai rendszerek a 16-17. sz. magyar irodalmában. – Szenci Molnár A. és a késő-reneszánsz. A magyar puritánizmus és a barokk irodalom. – Homiletika – Integráció az egyházi iskolákban – a kontextuális lelkigondozás bibliai és filozófiai antropológiai alapjai – az írásmagyarítás és az igehirdetés kapcsolata – katechetika – pedagógia – művészetpedagógia – művészetterápia – valláspedagógia

Oktatási és vizsgarend

A doktori tudományos képzésben a tanulmányi idő tartama négy év. A képzés féléves rendszerben folyik, a vizsgák kezdetét azonban nem szükséges a nappali tagozatos hallgatók vizsgaidőszakához kötni. A doktorandusznak beiratkozásakor tanulmányi és kutatási tervet kell készítenie, amelyet a doktori téma vezetője és a melléktárgyak oktatói támogató javaslatával a Doktori Tanács hagy jóvá.

A doktori tudományos képzés szemeszterenkénti előadás-hallgatásból, konzultációkból, szemináriumok keretében végzett műhelymunkából áll, előírt vizsgakötelezettséggel, amely mellett a doktorandusznak megtervezett, irányított és segített kutatómunkát kell végeznie. Tekintettel arra, hogy a DRHE viszonylag kis létszámú felsőoktatási intézmény (évente átlagosan 30-40 hitéleti diplomát adunk ki), a doktoranduszok tervezett létszáma – más magyar református lelkészképző intézetekben végzettek jelentkezésével is számolva – évfolyamonként 6-8 fő.

A doktorandusz előmenetelének értékelése a szokásos ötfokozatú minősítés szerint történik. Az értékelés történhet szóbeli feleletek és megadott témákban készített dolgozatok alapján. A negyedik félév végén komplex vizsgát kell tenni. A doktorandusz tanulmányi előmeneteléről időről időre, de legalább évente egyszer tájékoztatni kell a Doktori Tanácsot.

A Doktori Tanács jóváhagyásával sor kerülhet más egyetem megfelelő tanszékével végzendő közös program megvalósítására.

Tanulmányi követelmények

A szervezett képzésben részt vevő doktorandusz a 8 félév tanulmányi ideje alatt 240 kreditet köteles megszerezni.

A doktori képzés két szakaszból áll: az első négy félév a képzési szakasz (120 kredit), második pedig a disszertációs szakasz (120 kredit). A negyedik félév végén, a képzési és kutatási szakasz lezárásaként, valamint a kutatási és disszertációs szakasz megkezdésének feltételeként a doktorandusznak komplex vizsgát kell tenni, amely méri, értékeli a tanulmányi, kutatási előmenetelt, és mérlegeli a disszertáció határidőre történő leadásának esélyét.

A doktori képzésbe bekapcsolódhat az is, aki a fokozatszerzésre egyénileg készül fel, feltéve, hogy teljesítette a felvétel követelményeit. A hallgatói jogviszony ebben az esetben a komplex vizsgára történő jelentkezéssel és annak elfogadásával jön létre.

A képzési szakasz folyamán a doktorandusz 120 kreditet köteles megszerezni irányított kutatómunkával, valamint a doktori program keretében meghirdetett tantárgyak teljesítésével. A doktorandusz az előírt 120 kreditet az alábbi megosztásban köteles teljesíteni:

- a) kutatási területén végzett, irányított kutatómunka: 60 kredit,
- b) kutatási területén meghirdetett tantárgyak teljesítése: 18 kredit
- c) a két mellékszakján meghirdetett tantárgyak teljesítése: mellékszakonként 9, összesen 18 kredit,
- d) a Doktori Iskola által felkínált kötelezően választható kurzusok teljesítése: 12 kredit,
- e) egy tudományos publikáció megírása és megjelentetése: 12 kredit.

A doktorképzés során a komplex vizsgát követően a fokozatszerzési eljárásban a hallgató a kutatási és disszertációs szakasz teljesítésével vesz részt, melynek célja a doktori értekezés lezárása és a fokozat megszerzése.

A disszertációs szakasz folyamán a doktorandusz 120 kreditet köteles megszerezni irányított kutatómunkával, publikációírással, kutatási területére eső tantárgyak oktatásával, valamint kutatási eredményeit bemutató tudományos előadások összeállításával és megtartásával. A doktorandusz a számára előírt 120 kreditet az alábbi megosztásban köteles teljesíteni:

- a) kutatási területén végzett, irányított kutatómunka: 60 kredit,
- b) 2 db. publikáció megírása és megjelentetése: egyenként 12, összesen 24 kredit,
- c) oktatói tevékenység: összesen 16 kredit,
- d) szakmai tudományos előadás: egyenként 10, összesen 20 kredit.

A program kutatási koncepciója

A DRHE Teológiai Intézetének tanszékei átfogják a teológia tudományának valamennyi területét. Így a kutatás magas színvonalának érdekében a kutatási témák kijelölése, a kutatás irányítása és segítése nem tanszékcsoportonként, hanem tanszékenként történik.

Doktori témakiírók és a kutatási témák listája:

Témakiíró oktató: 18 fő (2024. nyári állapot)

Doktori téma kiírója	Kutatási téma
Baráth Béla Levente	Egyháztörténet: – a Kárpát-medencei protestáns egyház, társadalom és művelődés a 19–20. században, különös tekintettel a tiszántúli és tiszán-inneni régiókra
Fazakas Sándor	Etika -szociáletika: – protestáns szociáletika – egyház és társadalom kapcsolatrendszere – a múltfeltárás teológiai szempontjai és szociáletikai aspektusai – kybernetika (egyházkormányzás) – bioetika, gazdaságetika – a kálvinizmus társadalometikája – Karl Barth teológiája és hatása
Fekete Károly	Gyakorlati teológia: – az istentisztelet múltja és jelenkori problémái – a keresztyén igehirdetés története – gyülekezetépítés – hymnológia – egyházművészet
Gaál Sándor	Misszió- és Felekezettudomány: – hazai és nemzetközi missziótörténet – missziológia – egyházi és vallási kisközösségek – ökumenika – gyülekezetépítés – új vallási mozgalmak
Gonda László	Misszió- és Felekezettudomány: – missziológia, ökumenika – XX. századi magyar és egyetemes missziótörténet – a kortárs, nem-nyugati keresztyénség missziói jelentősége – magyar–holland református egyházi kapcsolatok a XX. században – protestáns diaszpórák a Kárpát-medencében – a keresztyén misszió ekkleziológiai vonatkozásai
Hodossy-Takács Előd	Bibliai teológia és vallástörténet: – bibliai archeológia, kortörténet – bibliai és általános vallástörténet – ókori keleti kultúrák – óizraeli történetírás

Doktori téma kiírója	Kutatási téma
Hörccsik Richárd	Egyháztörténet: – egyetemes egyháztörténet – a reformáció története Közép-Európában – általános és protestáns művelődéstörténet – protestáns iskola- és neveléstörténet – a kálvinizmus magyar öröksége – Az európai integráció kérdései
Kis Klára	Gyakorlati teológia: – homiletika – integráció az egyházi iskolákban
Kókai Nagy Viktor	Újszövetség: – páli levelek teológiája – a próféták és a karizmatikus egyházvezetés – a hellenizmus kora és Josephus művei
Kovács Ábrahám	Dogmatika: – eszkatológia, millennializmus és apokaliptika – ekkleziológia – szotériológia – theologia religionum – zsidóság és protestantizmus a liberalizmus korában
Kovács Krisztián	Etika: – protestáns szociáletika – teológiai bioetika – politikai etika
Kustár Zoltán	Ószövetség: – bibliai héber és arám nyelvészet – ószövetségi és intertestamentális irodalom – ószövetségi teológia – ószövetségi hermeneütika – ószövetségi szövegnyomozás – Izrael és az ókori Kelet kapcsolata
Kustárné Almási Zsuzsanna	Gyakorlati teológia: – katechetika – pedagógia – művészetpedagógia – művészetterápia – valláspedagógia
Ledan-Muntean István	Újszövetség: – újszövetségi eszkatológia, – ógörög sírfeliratok – a hellenizmus világa

Doktori téma kiírója	Kutatási téma
Németh Áron	Ószövetség: – bibliai héber és arám nyelvészet – ószövetségi írásmagyarázat – ószövetségi hermeneutika – ószövetségi szöveghagyományozás – az ókori Közel-Kelet vallásai – bibliai antropológia
Szvetelszky Zsuzsanna	Etika -szociáletika: – interperszonális és csoporton belüli, valamint csoportok közötti kapcsolatok és informális kommunikációjuk, rejtett jelenségek
Visky Sándor Béla	Etika –szociáletika: – A teodicea problémája a kalsszikus és a kortárs teológiai és filozófiai gondolkodásban – A logoterápia teológiai relevanciája Vladimir Jankélévitch morálfilozófiája Dietrich Bonhoeffer teológiája

A program szervezése

Felvétel

A doktori programra való jelentkezés feltételei: egyetemi szintű diploma; a jelentkezéshez elégséges tudományos tevékenység dokumentálása; legalább egy élő idegen nyelv középfokú ismerete; doktori téma vezetője elfogadó nyilatkozata; egy rövid (20-50 oldal) terjedelmű tudományos dolgozat benyújtása és annak a konzultációs vizsgán történő sikeres megvédése.

Nem jelentkezhet doktori programra az a személy, akinek 2 évre visszamenőleg a teológiai doktori fokozat megszerzésére irányuló eljárása már bárhol másutt eredménytelen volt.

A jelentkezőknek felvételi vizsgát kell tenniük a Doktori Tanács által kijelölt Felvételi Bizottság előtt. Ez a legalább 30, legfeljebb 60 perces vizsga azt hívatott eldönteni, hogy a jelentkező alkalmas-e magas szintű tudományos tevékenység folytatására. A konzultáció anyaga a jelentkező által korábban benyújtott, rövid terjedelmű, tudományos dolgozat és a doktori munkájával kapcsolatos elképzelései. A feltett kérdések alapján a Felvételi Bizottság meggyőződik arról, hogy a jelentkező alkalmas az önálló tudományos munkára, és ezért tőle a doktori program sikeres végrehajtása jó reménységgel elvárható.

A döntés meghozatala előtt meg kell vizsgálni a jelentkező tudományos előéletét, korábbi publikációit, előadásait, esetleg kiadatlan dolgozatait. A doktori felvételi vizsga értékelésének pontrendszere alapján a Felvételi Bizottságnak pontozni kell a konzultációs dolgozatot, a védést és a korábbi tudományos tevékenységet. A felvételhez szükséges ponthatárt a Doktori Tanács határozza meg. A ponthatár feletti pontszámmal rendelkező hallgatók felvételt nyernek.

Feltételrendszer

A DRHE doktoranduszainak magas szintű tudományos felkészüléséhez adottak a feltételek. A Teológiai Szakkönyvtár összesített könyv- és folyóirat állománya mintegy 130.000 könyvtári egységet tesz ki, ezen kívül számos elektronikus adatbázis is rendelkezésre áll (EBSCO, JSTOR, stb.). E mellett az egyetem kutatóintézetei a maguk infrastruktúrájával és könyvtári külön-gyűjteményeikkel további lehetőségeket biztosítanak a kutatásra.

A DRHE-nak otthont adó Református Kollégiumban található az ország legnagyobb egyházi könyvtára is, a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára, valamint a forráskutatásban nélkülözhetetlen Egyházkerületi és Kollégiumi Levéltár. A városban további

kutatási lehetőséget kínál a Debreceni Egyetem nemzeti könyvtárként működő könyvtára is, ahová a DRHE oktatói és hallgatói ingyenesen iratkozhatnak be.

A témavezető tanárok mindegyike rendszeresen publikáló, jó nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező, elismert szakember.

Együttműködési formák

Belföldi együttműködés:

A DRHE a történelmi és a korábbi jó szakmai kapcsolatok életben tartása és továbbfejlesztése érdekében 2000 nyarán Társulási Szerződést kötött a Debreceni Egyetemmel, és azzal közösen keresi a még intenzívebb együttműködés lehetőségeit.

A magyar protestáns egyetemi rangú teológiai felsőoktatási intézményekkel nagy múltra visszatekintő jó kapcsolatok jellemzik a DRHE-t. A hallgatók felkészülését széles körű áthallgatást biztosító kapcsolatrendszer segíti.

Hallgatóink a DOSZ Hittudományi Osztályán keresztül aktívan részt vesznek tudományterületi és interdiszciplináris konferenciákon, aktív kapcsolatokat ápolnak más egyetemek doktoranduszaival.

Külföldi együttműködés:

A DRHE történelmi hagyományainál fogva sokrétű szakmai kapcsolatot tart fenn több európai és amerikai protestáns teológiai fakultással. Eme intézményi kapcsolatok nagy mértékben hozzájárulnak a Doktori Iskola képzési és kutatási tevékenységéhez. Hallgatók számára biztosítandó ERASMUS+ ösztöndíj tekintetében – doktori felkészítés terén – kiemelten az alábbi intézmények, fakultások esetében építhetünk a kölcsönös (kiutazást és nemzetközi partnerek fogadását egyaránt lehetővé tévő) tudományos együttműködésre:

- a) Charles University, Csehország,
- b) Protestantse Theologische Universiteit, Hollandia,
- c) Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald, Németország,
- d) Philipps-Universität Marburg, Németország,
- e) Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Theologische Fakultät, Németország,
- f) Universität Münster, Evangelisch-Theologische Fakultät, Németország,
- g) Universität Regensburg, Németország,
- h) Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia,
- i) Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, Románia,
- j) Partiumi Keresztény Egyetem, Románia,
- k) Universität Bern, Theologische Fakultät, Svájc,
- l) Selye János Egyetem, Szlovákia,
- m) Honam Theological University and Seminary, Dél-Korea,
- n) Presbyterian University and Theological Seminary, Dél-Korea,
- o) Wesley Theological Seminary – Washington DC, USA.

A fentiekén kívül a DRHE számára ösztöndíjas helyek állnak rendelkezésre a Református Zsinat Külügyi Osztályának szervezésében. Ezeket az ösztöndíjakat a nemzetközi egyházi szervezetek és külföldi testvéregyházak biztosítják jellemzően egy tanév időtartamra az USA, Németország, Nagy Britannia valamelyik egyetemére.